

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De Salutatione Angelica. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40244

cibus Laudum & Vesperarum; in alijs Precibus partim secretò, partim clara voce: vt omnibus modis orandum esse Deum intelligamus. Rarò clara voce, nempe in diebus ieiuniorum, & præterea in Aduentu, vt cum ieiunio elata voce magis audiamur; vniuersque Hebdomadarius, qui vicem Christi gerit, omnium nomine orat, vt in Breuiario edito 1550. de quo ritu neminem legi. Sapiùs autem totum secretò dicitur, quia Deus de corde clamantes audit. Non rarò, clara voce & secretò simul, primis ijs verbis inuitando alios, *Pater noster*, postremis requirendo eosdem ad consensum, Duran. *lib. 5. cap. 5.* quod fit propter Sanctorum communionem, inquit Hugo in *Specul. cap. 3.* quòd autem dicatur in medio Horarum, id fit ad humilitatem & deuotionem, & vt ad interiora reuerfi, mente capiamus quæ dicimus; & vt oratio ipsa Horarum efficaciam habeat maiorem, Duran. *lococitato.* De excellencia Orationis Dominicæ, & de eiusdem partibus non est huius loci plura congerere.

10 Quid, quando Missa sequatur post Horam (quod accidit quotidie in Choro) eritne omittenda Oratio Dominica in fine Horæ? si omittitur v. *Fidelium*, consequenter etiam Oratio Dominica. qua de re infra *cap. 22.*

De Salutatione Angelica.

C A P. I I.

1 DE primis auctoribus Angelicæ Salutationis non est quod quæram, Gabriele videlicet & Elisabetta, quorum alter ea verba protulit, *Aue gratia plena,*

Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus; altera repetens vltima verba Archangeli addidit alia, *Et benedictus fructus ventris tui, Luc. 1.* Quæro potius, quando reliqua vsq; ad finem fuerit addita ab Ecclesia? certum autem est, in Concilio Ephesino hæc quæ sequitur pronunciata fuisse, *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen,* vt ait Baron. *ann. 431.* quæ verba addita Salutationi Angelicæ perdurauerunt vsque ad Breuiarium Cardinalis S. Crucis, vt initio habetur eiusdem. Postremis ergo temporibus, ex consuetudine Romana à Pio V. in Breuiario approbata, additum est quod sequitur, *nunc, & in hora mortis nostræ.* Verbum *Iesus* in medio dici ex antiquiore vsu ego puto.

2 Iure communi numquam fuit statutum, eam esse recitandam in Officio diuino, Nau. *de Orat. cap. 10. numero 62.* Ante Pium V. in solo Breuiario Cardinalis S. Crucis legebatur, non in antiquioribus. Pij V. ergo iussu, iure nouo cum Oratione Dominica dicitur, & dici debet initio Horarum omnium, excepto Completorio, ex Nauar. *cap. 19. num. 129.* prout in Breuiario nunc legitur, neque vno verbo dempto. Ante annum 1550. non dicebatur in Officio.

3 Qui volunt Orationem dici Dominicam ante Laudes à Nocturnis separatas, volunt etiam cum ea Salutationem Angelicam, qua de re *sup. pag. 52. num. 4.*

4 Fortè inde data est comes Orationi Dominicæ in Officio, quia ex Durando *lib. 5. cap. 2.* dicebatur *Aue Maria* in principio & in fine Horarum beatæ Virginis: quæ Horæ, vt dicemus, quotidie recitabantur cum Officio diuino; & quia nunc omittuntur,

tuntur, præsertim extra Chorum, saltem reterta est Salutatio Angelica ob cultum beatae Virginis, cuius ope singulis horis indigemus.

5 In fine Horarum non dicitur, nisi in fine Completorij, vt finis Officij concordet cum principio eiusdẽ Officij. De eiusdem excellentia lege Nauiar. *de Orat. c. 19. Concl. 12.* expositionem verò accuratissimã edidit inter alios Rutilius Benzonijs ann. 1612.

De Symbolo Apostolorum.

C A P. I I I.

Symbolum, ait Ruffinus in *Expositione Symboli*, est Græcè, indicium, & collatio, hoc est, quod in vnum conferatur. Dicitur *Apostolorum*, quia singuli Apostoli in vnum contulere quod quisque, dictante Deo, sensit ante ipsorum diuisionem. lege Augustin. *Serm. 115. de Tempore, si illius est.* Petrus dixit, *Credo in Deum, Patrem omnipotentem.* Ioannes dixit, *Creatorum cali & terra.* Iacobus dixit, *Credo & in Iesum Christum, Filium eius unicum, Dominum nostrum.* Andreas dixit, *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine.* Philippus ait, *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus.* Thomas ait, *Descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mortuis.* Bartholomæus dixit, *Ascendit ad celos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis.* Matthæus dixit, *Inde venturus est indicare viuos & mortuos.* Iacobus Alphæi, *Credo & in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam.* Simon Zelotes, *Sanctorum communionem, remissionem peccatorum.* Iudas Iacobi, *Cernis resurrectionem.* Matthias compleuit, *V-*

tam æternam. Amen. Hæc Augustinus, ex quibus patet, editum fuisse Symbolum ante necem Iacobi maioris, quæ contigit anno Domini 44. Dixi suprâ, *dictante Deo*, teste Tertulliano *de Præscript. adu. heret. cap. 14.* quod idẽd à Romana Ecclesia integrè custoditum fuit, adeo vt Romanum Symbolum fuerit à Virgilio Papa appellatum, *lib. 4. Contra Eutychem.* vbi ait, Romanum Symbolum antiquius esse Nicæno, idest Apostolicum, exponente Duran. *de Rit. lib. 2. cap. 24.* imò Ruffinus asserit, in diuersis Ecclesijs factas illi fuisse additiones, Romæ verò minime; eò quod nulla hæresis Romæ habuerit exordium. Plura de hoc Symbolo Dominicus Grauna in *Castrol. præscriptionibus lib. 4.*

2 Decreuerat Damasus, ad omnes Horas recitari hoc Symbolum, vt in *Supplem. Chron. in eius Vita*, & idem habet Polyd. *Virgil. lib. 6. de Inuent. cap. 2.* Durandus quoque *lib. 4. cap. 25.* innuit, suo tempore fuisse in vsu hunc ritum; sed vsu abrogatus est, exceptis Matutino & Prima ante eandem Horas, & Completorio in fine. Ambrosius *de Velan. Virginius* de Symbolo ait: Quotidie antelucanis horis recensendum est. Augustinus *lib. 1. de Symbolo ad Catech. cap. 1.* Quotidie dicite, antequam dormiatis. & *Hom. 52. inter 50.* Quotidie dicite, quando surgitis, quando vos collocatis ad somnum. Ergo hora Matutina & post Completorium aptissimè dicitur, ante horam Primæ, quæ diei est initium, æquè aptè dicitur. *Amal. lib. 4. c. 2. Gem. lib. 2. c. 59.* Hugo Viçt. in *Spec. cap. 3.* mentionem huius Symboli faciunt in Prima, Completorio, & ad Preces tantum.